USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **D. D. T.**, zast. JUDr. Viet Anh Nguyenem, advokátem, se sídlem Myslíkova 284/32, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 8. 2022, č. j. OAM-86/LE-BA02-HA15-2022, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 7. 2023, č. j. 62 Az 16/2022-24,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1]Rozhodnutím ze dne 3. 8. 2022, č. j. OAM-86/LE-BA02-HA15-2022, žalovaný podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), zamítl žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou. Žalovaný tak učinil, neboť žalobce v řízení o žádosti netvrdil důvody pro udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 12 až 14b zákona o azylu a uvedl pouze ekonomický důvod. Zároveň žalovaný nezjistil důvody, jež by navrácení žalobce do jeho vlasti bránily.

[2]Proti uvedenému rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), který ji rozsudkem ze dne 28. 7. 2023, č. j. 62 Az 16/2022-24, zamítl jako nedůvodnou.

[3]Krajský soud v rozsudku shrnul uplatněnou kasační argumentaci a obsah správního spisu. Při následném posuzování věci shledal, že žalovaný zjistil skutkový stav v potřebném rozsahu a obstaral si dostatek informací potřebných k vydání rozhodnutí. Dal žalovanému také za pravdu ohledně vyhodnocení obsahu žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Potvrdil tedy, že jediným uváděným důvodem, proč chce žalobce setrvat v České republice, je práce za účelem získání finančních prostředků na úhradu dluhů, což značí ekonomický důvod. Kromě toho také potvrdil, že žalobce neuvedl žádnou skutečnost, která by byť náznakem mohla svědčit o jeho pronásledování v jeho vlasti. Žalovaný tudíž správně aplikoval § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

[4]K uplatněné žalobní argumentaci pak krajský soud uvedl, že je obecná a není v ní nijak specifikováno, v jakém ohledu měl žalovaný nedostatečně zjistit skutkový stav, jenž měl mít vliv na posouzení žalobcovy žádosti. Vypořádal ji proto tak, že se žalovaný ve správním řízení nedopustil žádného pochybení a na dostatečně zjištěný skutkový stav správně aplikoval právní předpis.

[5]Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou blanketní kasační stížnost, kterou na výzvu Nejvyššího správního soudu doplnil. V doplnění kasační stížnosti uvedl, že se v souvislosti s jeho návratem do vlasti obává o svůj život a zdraví, neboť má za to, že bude vystaven pronásledování ze strany svých věřitelů. Tito věřitelé mnohdy poskytují své služby nelegálně, jejich činnost často zahrnuje lichvu a násilné vymáhání pohledávek. Stěžovatel je přesvědčen, že tito věřitelé mají vazby na tamní veřejnoprávní orgány a bezpečností sbory. Proto se domnívá, že by mu ve vlasti v případě ohrožení nebyla poskytnuta adekvátní ochrana. Uvedené skutečnosti nebyly ze strany žalovaného ani krajského soudu dostatečně zkoumány, a proto byl skutkový stav zjištěn nedostatečně a rozhodnutí žalovaného i krajského soudu jsou nepřezkoumatelná.

[6]Důvody stěžovatelova odjezdu ze země původu tedy nebyly pouze ekonomické. Ačkoli by stěžovatel chtěl díky práci na území České republiky získat finanční prostředky na úhradu svých dluhů, primárním důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu je obava z pronásledování.

[7]Podle stěžovatele se žalovaná ani krajský soud dostatečně nezabývaly možností udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, přičemž v jeho případě jsou dány důvody zvláštního zřetele pro udělení této formy mezinárodní ochrany. Stejně tak je stěžovatel přesvědčen, že je dán důvod pro udělení doplňkové mezinárodní ochrany, neboť je zde hrozba závažné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

[8]Stěžovatel má také za to, že krajský soud postupoval v rozporu s čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), neboť při posuzování věci nevycházel ze skutkového a právního stavu aktuálního ke dni vydání jeho rozsudku. I v důsledku toho zatížil napadený rozsudek vadou nepřezkoumatelnosti.

[9]Z uvedených důvodů navrhl stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že napadený rozsudek považuje za souladný s právními předpisy. Proto navrhl kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítnout, případně pro nedůvodnost zamítnout.

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem podle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[12] Před zahájením meritorního přezkumu věci se Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne pro nepřijatelnost kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (což je také nyní projednávaná věc), pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[13] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[14] Stěžovatel konkrétně neuvedl, proč považuje svou kasační stížnost za přijatelnou. Jak vyplývá z již výše zmíněného usnesení č. j 1 Azs 13/2006-39, je v zájmu stěžovatele, aby uvedl, v čem spatřuje přesah svých zájmů, nicméně pokud tak neučiní, neznamená to, že by Nejvyšší správní soud bez dalšího přikročil k odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost.

[15] Stěžovatel v kasační stížnosti označil za nepřezkoumatelné rozhodnutí krajského soudu i žalovaného. K tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že přezkoumatelnost rozhodnutí není závislá na subjektivní představě účastníka o tom, jak podrobně by mělo být odůvodněno. Jedná se totiž o objektivní překážku, která soudu znemožňuje přezkum napadeného rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2014, č. j. 3 As 60/2014-85).

[16] Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. *při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu.* Jedná se o obecnou zásadu, podle které soudy ve správním soudnictví postupují, přičemž z ní existují výjimky.

[17] Specifický důvod prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. vyplývá z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, podle něhož jsou členské státy EU povinny zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, a to alespoň v řízení o opravném prostředku u soudu prvního stupně. V případě České republiky se uvedené vztahuje na správní soudnictví u krajského soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27).

[18] Aplikací čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice a jeho konkrétními dopady do soudního řízení správního se Nejvyšší správní soud v rámci své rozhodovací praxe již opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, dovodil, že i za aplikace dotčeného článku procedurální směrnice lze uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem. Současně zdůraznil, že *„[p]ovinnost určenou čl. 46 odst. 3 směrnice č. 2013/32/EU nelze chápat jako podporu bezdůvodného roztříštění vylíčení skutkového příběhu žadatele o mezinárodní ochranu v různých fázích řízení, včetně přezkumného soudního řízení. Jedná se o opatření, které má zamezit nesprávnému posouzení situace žadatelů ve světle aktuálních poměrů a závažných změn situace v zemi jejich původu či jejich osobních poměrů.*“ Ústavní soud na základě ústavní stížnosti proti citovanému rozsudku úvahy Nejvyššího správního soudu dále korigoval a rozvedl v tom směru, že může existovat množství ospravedlnitelných důvodů, pro něž žadatel o mezinárodní ochranu nesdělí správnímu orgánu všechny rozhodné skutečnosti. Mezi takové ospravedlnitelné důvody Ústavní soud zařadil například to, že *„dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočníka mohlo být pro žadatele zábranou*“ (viz nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).

[19] V nynějším případě stěžovatel krajskému soudu vytýká, že v napadeném rozsudku uvedl, že při posuzování věci postupoval podle § 75 odst. 1 s. ř. s., což je v rozporu s čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. K tomu Nejvyšší správní soud s ohledem na výše zmíněné uvádí, že k prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. prostřednictvím čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice může obecně dojít, avšak musí k tomu být relevantní důvod. Ten v případě stěžovatele chybí. Stěžovatel v kasační stížnosti netvrdí, že by po ukončení správního řízení došlo k nějakým skutkovým či právním změnám, které měl krajský soud při posuzování věci zohlednit. Stejně tak netvrdí, že jakoukoli skutečnost nemohl bez svého zavinění uvést již ve správním řízení, či že zde byl ospravedlnitelný důvod k tomu, aby něco nesdělil. Žádný z relevantních důvodů pro aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice nevznesl ani v žalobním řízení. Stěžovatel v žalobě pouze obecně namítal, že žalovaný nesprávně zjistil skutkový stav a v důsledku toho jeho případ nesprávně posoudil. Krajský soud proto neměl důvod k prolomení obecné zásady stanovené § 75 odst. 1 s. ř. s., a proto jeho postup v souladu s uvedeným ustanovením nezpůsobuje nepřezkoumatelnost ani jinou vadu napadeného rozsudku.

[20] K argumentaci ohledně nedostatečného odůvodnění napadeného rozsudku a s tím spojené nepřezkoumatelnosti uvádí Nejvyšší správní soud následující. Jak již krajský soud správně uvedl, obsah a kvalita žaloby předurčuje obsah a kvalitu rozhodnutí soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2013, č. j. 9 Afs 35/2012-42). Krajský soud shledal, že uplatněné žalobní námitky jsou obecného charakteru, v čemž mu dává Nejvyšší správní soud za pravdu, a podle toho se s nimi ve svém rozsudku vypořádal. Jeho odůvodnění tedy podle Nejvyššího správního soudu nelze považovat za nedostatečné, neboť krajský soud v něm reagoval na veškerou argumentaci stěžovatelky z hlediska přezkoumatelnosti přiměřeně tomu, jak byla podána v žalobě.

[21] Platí, že pokud správní soud přezkoumá nepřezkoumatelné správní rozhodnutí, zatíží vadou nepřezkoumatelnosti také svůj rozsudek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006-91). V případě stěžovatele však nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud nespatřuje ani v namítané nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného. Tuto vadu rozhodnutí žalovaného stěžovatel v řízení o žalobě nenamítal, a proto se jí krajský soud ve svém rozsudku výslovně nezabýval. Podle Nejvyššího správního soudu je z odůvodnění rozhodnutí žalovaného zřejmé, z jakého skutkového stavu žalovaný vycházel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutečnosti a jak je následně právně posoudil. Toto rozhodnutí je plně srozumitelné a řádně odůvodněno, tj. je přezkoumatelné, a proto ani nemůže zakládat nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu.

[22] Podle § 109 odst. 5 s. ř. s. *ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí Nejvyšší správní soud nepřihlíží.*

[23] Co se týká uplatněné argumentace týkající se stěžovatelových obav z pronásledování věřiteli, resp. obav o život a zdraví v případě jeho návratu do vlasti, tak k tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že tuto skutečnost jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany stěžovatel ve správním řízení ani v řízení o žalobě nenamítal, ačkoliv mu v tom nic nebránilo. Jelikož tak činí až v řízení o kasační stížnosti, nemůže k ní Nejvyšší správní soud s ohledem na § 109 odst. 5 s. ř. s. přihlížet.

[24] S uvedeným souvisí i vypořádání námitky nedostatečného zjištění skutkového stavu. Nejvyšší správní soud uvádí, že míra potřeby zjišťování skutkového stavu ze strany žalovaného se vždy odvíjí od tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu. Podle ustálené judikatury je totiž primárním zdrojem informací pro udělení mezinárodní ochrany samotný žadatel a z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích řízení vychází. Žadatel je tím, kdo v řízení ve věci mezinárodní ochrany nese břemeno tvrzení a jeho žádost je posuzována z hlediska skutečností, které označí jako důvody k jejímu podání (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48, ze dne 19. 1. 2017, č. j. 2 Azs 272/2016-47, či ze dne 13. 9. 2023, č. j. 4 Azs 176/2023-33). V tomto ohledu je naprosto stěžejní, že stěžovatel ve správním řízení tvrdil, že je v České republice za účelem vydělání peněz, přičemž vlast opustil, neboť zde měl dluhy a neměl je z čeho platit. O obavě z pronásledování ve vlasti nebo strachu o život či zdraví stěžovatel nic netvrdil. Sdělený důvod pro udělení mezinárodní ochrany proto nebylo možné vyhodnotit jinak než jako důvod ekonomický, což žalovaný učinil a krajský soud poté potvrdil. S ohledem na to není na místě žalovanému ani krajskému soudu vytýkat, že se dostatečně nezabývaly možností udělení mezinárodní ochrany podle § 14 a 14a zákona o azylu. Stěžovatel netvrdil skutečnosti, jež by vedly k aplikaci zmíněných ustanovení, a proto je přirozené, že se jejich možnou aplikací žalovaný ve svém rozhodnutí nijak zvlášť nezabýval, na což poté navázal krajský soud.

[25] S ohledem na shora uvedené skutečnosti lze konstatovat, že rozhodnutí krajského soudu je přezkoumatelné, krajský soud věc posoudil zcela v souladu s právními předpisy, s ustálenou judikaturou správních soudů a nedopustil se ani jiného hrubého pochybení, které by vyžadovalo zásah Nejvyššího správního soudu. Ten proto podle § 104a odst. 1

s. ř. s. kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[26] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 větou první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel v tomto řízení úspěch neměl, a proto nemá právo na náhradu jeho nákladů. Procesně úspěšnému žalovanému v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Proto Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2023

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu